

Heo một bên, Gà một bên

(Nhập môn bí kíp chăn nuôi Việt Nam)

Đang say giấc nồng sau một ngày lội bộ 30 km qua rừng để tìm con đường hợp lý vào đặc khu Phước Tân - Ma Dú rừng già thuộc huyện miền TÂY Phú Yên (bấy giờ gọi là BẮC PHÚ KHÁNH) giáp ranh với AYUNPA của Gia Lai. P. choàng tỉnh dậy vì tiếng chuông “reng, reng” phát ra từ chiếc đồng hồ báo thức hiệu JAZZ con chim Ba mua dịp vào Sài Gòn học nốt khóa sỹ quan trợ y tại trường Quân Y Nguyễn Tri Phương năm nào.

À ! Hôm nay chủ nhật, phải dậy sớm để đi mua cám cho heo (lợn) ăn. Chiều hôm qua đã vét cạn đến đáy “khạp” da lươn rồi! (cái vại to bằng đất nung dùng để nén dưa hay làm nước mắm). P. làm vài động tác thể dục cho đỡ mỏi, vai còn ê ẩm vì vác nặng đi qua đoạn núi cao trong rừng già thượng nguồn sông Cà Lúi.

Cả ngày hôm qua tranh thủ vác cái vỏ đạn pháo 105 li (vỏ ngoài bằng sắt, không phải cartouche bằng đồng) của Mỹ nhật ở ranh giới hai tỉnh PHÚ KHÁNH- NGHĨA BÌNH để về nhà cắt ra làm bếp nấu bằng nhiên liệu trấu. Mỗi vỏ đạn như thế cura ra, khéo tay tự chế biến thành hai cái bếp lò xinh xắn và rất bền do thép của Mỹ sản xuất tốt hơn thép của Liên Xô.

Đánh răng, vệ sinh cá nhân xong, ăn vội quả chuối lót dạ và chiêu một ngụm nước lọc, P. đánh chiếc xe đạp ‘đòn giông’ được mua phân phối ở cửa hàng mậu dịch quốc doanh Thống Nhất tại Chợ ĐÀM để chạy nhanh đến đường Phan Năm (bấy giờ đã đổi tên là Trần Văn Ôn).

Cửa hàng bán thức ăn gia súc đặt tại địa điểm nằm chênh chếch phía bắc trường trung học VÕ TÁNH Nha Trang (nay là trường LÝ TƯ TRỌNG) đây áp những kỷ niệm thuở học trò. Thế mà đã trễ dù trời còn hơi sương, ông mặt trời chưa ló dạng trên mặt biển Đông. Từ xa đã

thấy mờ mờ cảnh kẻ đứng, người ngồi thấp thỏm. Hai hàng người, già trẻ lẫn lộn, nhưng đa phần là nam giới, xếp hàng ngoài cổng cửa hàng bán thức ăn gia súc.

Kìa là chú N., bác sỹ của BV Tỉnh, bên cạnh là cụ Phạm văn K. bố đẻ của ông Phạm văn Ch., đồng hương với cụ Phạm văn Đ. ở Trung ương..... Đồi diện là đại tá H. Bộ Chỉ huy Quân sự Tỉnh, sánh vai với trung tá V. Học viện Hải quân Nhatrang Rồi kỹ sư B. của công ty cầu đường NAM, kỹ sư D. nhà máy đóng tàu Bình Tân....

Trước hai hàng người đứng là 7 cục gạch vỡ đặt lãn lóc trên mặt đường nhựa như trên người. Kinh nghiệm cho P. biết, đừng có dại mà làm xê dịch các cục gạch ấy, sẽ phiền hà lắm! Các con phe (người mới lái mua qua bán lại) ăn cánh với cửa hàng đã tranh thủ đặt sẵn từ đầu hôm rồi. Mỗi mảnh sành vô tri vô giác đó đều có giá trị cả đấy. Viên đầu tiên hai đồng tiền mới, viên thứ hai một đồng năm hào cứ thế giảm dần giá trị đến viên thứ bảy rồi mới đến lượt người đứng đầu tiên!

‘Nào ! có bác nào muốn mua nhanh, mua sớm để còn về chạy chợ hay chở củi cho vợ thì xin đưa tiền cho em. Sẽ mua được ngay khi cô mậu dịch viên xuất hiện (thường là khoảng tám giờ sáng chủ nhật hàng tuần). Xin mời!’ P. chịu! đành phải xếp hàng thôi! Lương tháng chỉ đúng sáu mươi tư đồng có lẻ ba hào sáu. (lương kỹ sư chuyên nghiệp bậc hai năm

đó, được ưu tiên mua kèm 16 cân gạo mật dịch ẩm mốc với giá phân phối ba hào sáu một cân). Nào nuôi con đi nhà trẻ, nào gạo mười sáu cân, nào mì chính bốn lạng ăn cả tháng, nào mấy bó củi phân phối ở cửa hàng chất đốt....Rồi mấy lạng thịt bạc nhạc nữa chứ, hôm nào phúc tổ mua được nửa cân mỡ lợn (heo) thì vợ chồng hỉ hả lăm lăm vì có cái để dành ăn ‘tươi’ chiều chủ nhật (món ăn tươi = món ngon hơn ngày thường chỉ có nước mắm kho quẹt ăn với rau muống luộc với vài con tép khô).

Thời ấy đồ ai dám dùng bếp điện hay bếp dầu; quen lắm mới thậm thà thậm thụt xin mua được ít lít dầu lửa của cửa hàng mật dịch quốc doanh bán chất đốt về để dành phòng khi mất điện. Mà mất điện thì như cơm bữa, chẳng ai được báo trước.

Trong lúc chờ đợi, mọi người râm ran chuyện nhà chuyện cửa, chuyện tăng gia cải thiện cuộc sống (chẳng thấy ai bàn luận chính trị chính em, hay thời sự thế giới như bây giờ). Tất cả cho cái dạ dày luôn lép kẹp, còn đâu mà thưởng thức văn hóa nghệ thuật nữa.

- Con lợn nái xề nhà tôi đang ăn ngon lành, bỗng chiều qua trở chứng đi giật lùi, chân sau như muốn quy xuống chắc là tụ huyết trùng rồi.

- Con heo giống mua hơn một yển (mười cân) mới lấy từ trại chăn nuôi Suối Dầu về chưa kịp xổ lãi, cứ đi táo tồng, lo quá, kêu thú y mãi chưa thấy đến!

- Bác có quen đâu mua giúp vài lọ ‘xi trép’ (streptomycine) để tiêm cho con heo hơn

sáu mươi cân bị sốt nóng nằm ì, chề cáng từ đầu hôm.

- Gà đọt này đẻ kém quá, vỏ trứng cứ mỏng tanh nhìn thấy cả lòng đỏ, có con không kịp trống, đẻ ra là xoi ngay, không kịp tọc tác gì cả, chắc thức ăn thiếu chất rồi....

- Cặp heo nhà tôi nuôi cả 12 tháng rồi mà cứ lết đẹt không đủ tạ để cân cho mật dịch, ngân hàng sắp đến đòi nợ rồi!

Đôi lợn giống YORSHIRE và LANDRACE

Nhờ ơn trời, nhà P. có đôi lợn thuộc giống YORSHIRE và LANDRACE chịu thương chịu khó ăn đều, lớn như thổi. P. phải năn nỉ anh bạn học nông lâm súc trước đây để mượn tài liệu chăn nuôi gia súc cho đúng kỹ thuật. P. mua syringe loại có vỏ bằng INOX để tiêm phòng bệnh cho heo, nào xổ lãi, nào phòng tụ huyết trùng Cả xóm, khu tập thể giao thông thời ấy vẫn tin tưởng nhờ P. tiêm cho lợn mỗi đợt trở trời. Sợ nhất là mấy chú heo Bò (da vằn vện như con bò) nhà anh V. và nhà Bác Phạm Văn K. ở đầu ngõ. Chỉ được mũi đầu tiên, lần sau phải mang theo tấm gỗ chắn như dũng sĩ giác đấu thời SPARTACUS cho an toàn! Thời ấy để được chăn nuôi theo hình thức gia công (lấy công làm lãi) cho mật dịch quốc doanh phải có chuồng trại đạt yêu cầu. Vợ chồng P. năn nỉ anh em cầu đường nhường lại ít cân xi măng, vài trăm gạch thẻ để tự xây

chuồng lợn sau nhà. (hy sinh cái nhà tắm, cả nhà sử dụng nhà vệ sinh rồi tắm luôn thể, hơi bất tiện một tí cũng chẳng sao). Xây xong, mời ngân hàng tín dụng và công ty chăn nuôi đến kiểm tra “chuồng trại!” Nếu đạt yêu cầu, sẽ ký hợp đồng gia công một tạ ‘heo hơi’ (heo cân nguyên con) được mua kèm ba tạ thức ăn tổng hợp. Khi heo đủ tạ chỉ được phép cân cho quốc doanh mà thôi.

Cắm bán ra ngoài, nhà nước bắt được coi như trắng tay, sạch vốn! Hai tạ heo, được duyệt kèm sáu tạ cám tổng hợp giá phân phối một hào rưỡi một cân để vỗ béo.(mỗi tuần, sáng chủ nhật, phải thức dậy sớm từ mờ sương mới hy vọng mua được, đến trễ là lợn úp máng luôn).

Chả bù cho bây giờ thời mở cửa, có trại chăn nuôi, nhà cung cấp đến tận nơi chào hàng, cho mua thức ăn thiếu chịu 6 tháng, khi bán được heo sẽ trả gó đầu sưng thật. Nghe đâu ở Diên Khánh bây giờ có chị D. nuôi heo bằng phương pháp tiên tiến, cậu Bốn của cháu Thủy T. vừa đi lắp đặt hệ thống máy điều hòa cho trại heo giống hàng trăm con! Sướng thật! ôi các chú heo (lợn) ơi!

Mọi người đang xôn xao bỗng im bật.
À thì ra tám giờ mười phút sáng rồi còn gì!
Cô mậu dịch viên mặc áo màu cánh sen, tóc phi dê quấn tít, môi đánh son đỏ choét (chắc có anh nào đi K. về tặng cho vài thỏi son đây), đi chiếc xe đạp FAVORITE (của nước ngoài sản xuất do người đi lao động hay học ở nước ngoài đem về) giá gấp mười lần chiếc xe đạp

phân phối của P., thông thả đi vào công, đưa tay mở khoá, dắt chiếc xe vào trong khóa hai lần cẩn thận. Chưa vội nhìn mọi người già trẻ đang nháp nhòm không biết nộp phiếu thế nào, còn chờ lời phán, cô đứng đa đủng đỉnh với tay lấy chiếc gương soi để rẽ lại mái tóc, rút thỏi son ra tô lại một tí để chữa vết son chưa đậm vì vừa ăn sáng xong. Chắc lại vừa đến công Depot (khu Bình Khê đường sắt) làm hai đồng một tô ú ụ bún bò nấu bằng thịt con VÍCH thay cho thịt bò, ớt đỏ lòm ăn cay xé lưỡi đầy mà. Xong đâu vào đấy, cô vừa chỉ tay vừa háng giọng phán cộc lốc:

‘HEO MỘT BÊN, GÀ MỘT BÊN’

Thay vì câu nói đầy đủ chữ nghĩa của một người có học: « Các bác các chú, anh chị vui lòng xếp thành hai hàng cho tôi dễ kiểm soát, Bác nào mua thức ăn cho heo vui lòng đứng một bên, bác nào mua thức ăn cho gà vui lòng đứng một bên và nộp phiếu cho tôi’ «
Ôi mong sao một câu nói nhẹ nhàng, lịch sự. Cái cô này sao tiết kiệm lời nói quá.

Toàn là bác sĩ, kỹ sư, rồi đại tá, trung tá ... tuổi đáng cha, đáng chú, đáng anh của cô cơ mà.
Cái ngữ này dứt khoát không phải học trò trường HUYỀN TRẦN NỮ TRUNG HỌC NHA TRANG rồi. Hậu duệ của Bà Trưng, Bà Triệu không thể như thế được!. Chắc là có cha tập kết về, lý lịch trong sạch, được ưu tiên vào làm chân mậu dịch quốc doanh đây mà. Ôi! cái của quyền thời bao cấp của ta là thế đấy!....

trích “DỌC ĐƯỜNG GIÓ BỤI”
của PHƯƠNG N